

особливостями годівлі. Через обмін речовин змінюється інтенсивність імунологічних реакцій у організмі птиці. Мета досліджень – встановити вплив мінеральних кормових добавок (МКД) на основі твердих розчинів дигідрофосфатів біогенних елементів «Кормацінк-Р» («К-Р») та «Акарес-МД» («АМД») на інтенсивність утворення антитіл у організмі птиці. Сформували 2 дослідні та 1 контрольну групи курок-несучок породи хайсекс білий, віком 34–81 тижнів. Для визначення напруженості імунітету до інфекційного бронхіту курей (ІБК) та синдрому зниження несучості (СЗН) визначали титри специфічних антитіл за згодовування впродовж 30 діб «АМД» та «К-Р» у дозі 1 г / кг корму. Встановлено, що на 77-му тижні вирощування курок-несучок згодовування комбікорму з додаванням «К-Р» вірогідно підвищувало титр специфічних антитіл до вірусу ІБК, а на 81-му тижні це підвищення становило 31 % порівняно з контролем. У птиці контрольної групи в цей період титр антитіл був нижчим стосовно 77-го тижня на 12,4 %. Титр специфічних антитіл до СЗН після 30-ти денного отримання МКД на 81-й тижень вирощування достовірно збільшився на 25,2 %, а порівняно з контролем – на 28,6 %. У контрольній групі птиці показник мав тенденцію до зменшення на 2,4 %. У період фінішного вирощування курок-несучок титр специфічних антитіл до обох збудників поступово знижувався. Додавання до раціону «АМД» також впливало на імунологічну реактивність організму курей: титр антитіл до СЗН вірогідно збільшився на 30,9 % порівняно з контролем. На 81-й тижень спостерігали збільшення титру антитіл до ІБК на 9,5 % порівняно з попереднім дослідженням, а стосовно контролю – на 26 %. Отже, за згодовування МКД «К-Р» та «АМД» на основі твердих розчинів дигідрофосфатів відбувається стимуляція імунної відповіді природним шляхом. До складу МКД входять Цинк та Кобальт, які володіють стимулюючими властивостями та можуть спричинити активацію імунної реактивності організму птиці.

ВПЛИВ “ГУМІЛІДУ” НА СТАН ЕРИТРОЦИТОПОЕЗУ У КРОЛІВ

Рибалка М. А., Степченко Л. М., rybalka.mihail@gmail.com

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет, Дніпро.

В літературних джерелах є дані про здатність гумінових речовин впливати на еритроцитопоез продуктивної птиці, також є дослідження, де описується підвищення синтезу еритроцитів та гемоглобіну у великої та дрібної рогатої худоби на фоні застосування гумінових речовин. Дані стосовно можливості впливу гумінових речовин на еритроцитопоез у кролів описані поодинокі в зарубіжній літературі. Дослідження проводили на кролях. Тварини обох груп під час проведення досліду знаходились в однакових умовах годівлі та утримання. Було, сформовано по 8 кролів в кожній групі за принципом пар аналогів. Тваринам дослідної групи протягом 21 доби завдавали “Гумілід”. На 14 та 21 добу експерименту, була відібрана кров з латеральної вени сафени. Кількість еритроцитів і лейкоцитів, а також показники гемоглобіну та гематокриту визначали у стабілізованій ЕДТА крові за допомогою автоматичного гематологічного аналізатору для ветеринарії РСЕ90Vet (виробник “High Technology”, США). Відсоткове співвідношення різних форм лейкоцитів визначали в мазках крові зафарбованих за Паппенгеймом. Через два тижні після вipoювання “Гуміліду” у крові тварин дослідної групи рівень гемоглобіну був на 7,4% більше ніж в контролі, на третій тижень після вipoювання препарату різниця гемоглобіну між контрольною та дослідною групою тварин зросла до 18,5% ($p < 0,01$). Підвищення рівня гемоглобіну покращує забезпечення організму киснем а також опосередковано профілактує виникнення гіпоксичного стану організму. У тварин дослідної групи на другий тижень дослідження рівень еритроцитів був на 5% вищим у порівнянні з контролем. А на третій тижень з початку вipoювання Гуміліду у крові тварин дослідної групи рівень еритроцитів був на 17,43% ($p < 0,01$) вищим ніж у контролі. Таким чином, застосування Гуміліду впливає на стан еритроцитопоезу у кролів, що проявляється у збільшенні кількості еритроцитів на 17,43% та синтезу гемоглобіну на 18,5% на третій тижень дачі препарату.